

0.6.4.2. Carta dels Drets Fonamentals de la Unió Europea. Niza 2001

Versió catalana del Consell Català del Moviment Europeu

Preàmbul

Capítol 1: Drets de la persona

Capítol 2: Llibertats

Capítol 3: Igualtat

Capítol 4: Solidaritat

Capítol 5: Ciutadania

Capítol 6: Justícia

Capítol 7: Disposicions generals

PREÀMBUL

Els pobles europeus en crear entre ells una unió cada vegada més estreta, han decidit compartir un avenir pacífic basat en valors comuns.

Conscient del seu patrimoni espiritual i moral, la Unió esta fundada en els valors indivisibles i universals de la dignitat humana, la llibertat, la igualtat i la solidaritat, i es basa en els principis de la democràcia i de l'Estat de dret. En instituir la ciutadania de la Unió i crear un espai de llibertat, seguretat i justícia, situa la persona en el centre de la seva actuació.

La Unió contribueix a la preservació i al foment d'aquests valors comuns dins del respecte de la diversitat de cultures i tradicions dels pobles d'Europa, com també de la identitat nacional dels Estats membres, i de l'organització dels seus poders públics en el pla nacional, regional i local; tracta de fomentar un desenvolupament equilibrat i sostenible i garanteix la lliure circulació de persones, béns i capitals, com també la llibertat d'establiment.

Per això cal, tot dotant-los de major presència en aquesta reforçar la protecció dels drets fonamentals, d'acord amb l'evolució de la societat, del progrés social i dels avenços científics i tecnològics.

La present Carta referma, tot respectant les competències i missions de la Comunitat i de la Unió, com també el principi de subsidiaritat, els drets reconeguts especialment per les tradicions constitucionals comunes dels Estats membres, el Tractat de la Unió i els Tractats comunitaris, el Conveni Europeu per a la Protecció dels Drets Humans i de les Llibertats Fonamentals, les Cartes Socials adoptades per la Comunitat i pel Consell d'Europa, com també per la jurisprudència del Tribunal de Justícia de les Comunitats Europees i del Tribunal Europeu de Drets Humans.

Fuir d'aquests drets origina responsabilitats i deures tant respecte dels altres com també de la comunitat humana i de les futures generacions.

En conseqüència, la Unió reconeix els drets i llibertats enunciats a continuació.

CAPÍTOL 1

DIGNITAT

Article 1

Dignitat humana

La dignitat humana és inviolable. Serà respectada i protegida

Article 2

Dret a la vida

1. Tota persona té dret a la vida.
2. Ningú no podrà ser condemnat a la pena de mort ni executat.

Article 3

Dret a la integritat de la persona

1. Tota persona té dret a la seva integritat física i psíquica.
2. En el marc de la medicina i la biologia seran respectats en particular:

- el consentiment lliure i informat de la persona de la qual es tracti, d'acord amb les modalitats establertes a la llei
- la prohibició de les pràctiques eugenèsiques i en particular de les que tenen per finalitat la selecció de les persones;
- la prohibició que el cos humà o parts seves en aquesta condició es converteixin en objecte de lucre;
- la prohibició de la clonació reproductora d'éssers humans.

Article 4

Prohibició de la tortura i de les penes o els tractes humiliants o degradants

Ningú no podrà ser sotmès a tortura ni a penes o tractes inhumans o degradants.

Article 5

Prohibició de l'esclavitud i del treball forçat

1. Ningú no podrà ser sotmès a esclavitud o servitud.
2. Ningú no podrà constret a realitzar un treball forçat obligatori.
3. Està prohibit el tràfic d'éssers humans

CAPÍTOL II

LLIBERTATS

Article 6

Dret a la llibertat i a la seguretat

Tota persona té dret a la llibertat i a la seguretat.

Article 7

Dret a la vida privada i familiar

Tota persona té dret al respecte de la seva vida privada i familiar, del seu domicili i del secret de les seves comunicacions.

Article 8

Protecció de dades de caràcter personal

1. Tota persona té dret a la protecció de les dades de caràcter personal que la concerneixen.
2. Aquestes dades seran tractades de manera lleial, per a fins determinats i sobre la base del consentiment de la persona afectada o en virtut d'altres fonaments legítims previstos per la llei. Tota persona té dret a accedir a les dades recollides que la concerneixen i a la seva rectificació.
3. El respecte d'aquestes normes quedarà subjecte al control d'una autoritat independent.

Article 9

Dret a contraure matrimoni i dret a fundar una família

Són garantits el dret a contraure matrimoni i el dret a fundar una família d'acord amb les lleis nacionals que en regulin l'exercici.

Article 10

Llibertat de pensament, de consciència i de religió

1. Tota persona té dret a la llibertat de pensament, de consciència i de religió. Aquest dret implica la llibertat de canviar de religió o de conviccions, com també la llibertat de manifestar la seva religió o les seves conviccions individualment o col·lectivament, en públic o en privat. a través del culte, l'ensenyament, les pràctiques i l'observança dels ritus.
2. Es reconeix el dret a l'objecció de consciència d'acord amb les lleis nacionals que en regulin l'exercici.

Article 11

Llibertat d'expressió i d'informació

1. Tota persona té dret a la llibertat d'expressió. Aquest dret comprèn la llibertat d'opinió i la llibertat de rebre o de comunicar informacions o idees sense que pugui haver-hi ingerència d'autoritats públiques i sense consideració de fronteres.
1. Est garantida la llibertat dels mitjans de comunicació i el seu pluralisme..

Article 12

Llibertat de reunió i d'associació

1. Tota persona té dret a la llibertat de reunió pacífica i a la llibertat

d'associació en tots els nivells, especialment en els àmbits polític, sindical i cívic, cosa que implica el dret de tota persona de fundar amb d'altres sindicats i a afiliar-s'hi per a la defensa dels seus interessos.

2. Els partits polítics a escala de la Unió Europea contribueixen a expressar la voluntat política dels ciutadans de la Unió.

Article 13

Llibertat de les arts i de les ciències

Les arts i la investigació científica són lliures. Es respecta la llibertat de càtedra.

Article 14

Dret a l'educació

1. Tota persona té dret a l'educació i a l'accés a la formació professional i permanent.

2. Aquest dret inclou la facultat de seguir gratuïtament l'ensenyament obligatori.

3. Es respecten, d'acord amb les lleis nacionals que en regulin l'exercici, la llibertat de creació de centres docents dins del respecte dels principis democràtics, com també el dret dels pares a garantir l'educació i l'ensenyament dels seus fills de conforme a les seves conviccions religioses, filosòfiques i pedagògiques.

Article 15

Llibertat professional i dret a treballar

1. Tota persona té dret a treballar i a exercir una professió lliurement elegida o acceptada.

2. Tot ciutadà de la Unió té la llibertat de buscar una ocupació, de treballar, d'establir-se o de prestar serveis en qualsevol Estat membre.

3. Els nacionals de tercers països que estiguin autoritzats a treballar en el territori dels Estats membres tenen dret a unes condicions laborals equivalents a aquelles de les que gaudeixen els ciutadans de la Unió.

Article 16

Llibertat d'empresa

És reconeguda la llibertat d'empresa de conformitat amb el Dret comunitari i amb les legislacions i pràctiques nacionals.

Article 17

Dret a la propietat

1. Tota persona té dret a gaudir de la propietat dels seus béns adquirits legalment, a usar-los, a disposar-ne i a llegar-los. Ningú no pot ser privat de la seva propietat si no és per causa d'utilitat pública, en els casos i condicions previstos per la llei i a canvi, en un temps raonable, d'una indemnització per la seva pèrdua. L'ús dels béns podrà ser regulat en la mesura que resulti necessària per a l'interès general.

2. Es protegida la propietat intel·lectual.

Article 18

Dret d'asil

És garantit el dret d'asil dins del respecte de les formes de la Convenció de Ginebra de 28 de juliol de 1951 i del Protocol de 31 de gener de 1967 sobre l'Estatut dels Refugiats i de conformitat amb el Tractat constitutiu de la Comunitat Europea.

Article 19

Protecció en cas de devolució, expulsió o extradició

1. Estan prohibides les expulsions col·lectives.

2. Ningú no podrà ser retornat, expulsat o extradit a un Estat on corri un greu risc de ser sotmès a la pena de mort, a tortura o a d'altres penes o tractes inhumans o degradants.

CAPÍTOL III

IGUALTAT

Article 20

Igualtat davant la llei

Totes les persones són iguals davant la llei.

Article 21
No discriminació

1. Està prohibida tota discriminació, i en particular l'exercida per raó de sexe, raça, color, orígens ètnics o socials, característiques genètiques, llengua, religió o conviccions, opinions polítiques o de qualsevol altre tipus, pertinença a una minoria nacional, patrimoni, naixement, discapacitat, edat o orientació sexual.

2 Està prohibida tota discriminació por raó de nacionalitat en l'àmbit d'aplicació del Tractat constitutiu de la Comunitat Europea i del Tractat de la Unió Europea, i sense perjudici de les disposicions pertinents dels esmentats Tractats.

Article 22

Diversitat cultural, religiosa i lingüística

La Unió respecte la diversitat cultural, religiosa i lingüística.

Article 23

Igualtat entre homes i dones

La igualtat entre homes i dones serà garantida en tots els àmbits, inclusiu en matèria d'ocupació, treball i retribució.

El principi d'igualtat no impedirà el manteniment o l'adopció de mesures que ofereixin avantatges concrets en favor del sexe menys representat.

Article 24

Drets del menor

1. Els menors tenen dret a la protecció i a les atencions necessàries per al seu benestar. Podran expressar la seva opinió lliurement. Aquesta serà tinguda en compte en relació amb els assumptes que els afectin, en funció de la seva edat i de la seva maduresa.

2. En tots els actes relatius als menors duts a terme per autoritats públiques o institucions privades, l'interès superior del menor constituirà una consideració primordial.

3. Tot menor té dret a mantenir de forma periòdica relacions personals i contactes directes amb el seu pare i la seva mare, a no ser si són contraris als seus interessos.

Article 25

Drets de les persones grans

La Unió reconeix i respecta el dret de les persones grans a dur una vida digna i independent i a participar en la vida social i cultural.

Article 26

Integració de les persones discapacitades

La Unió reconeix i respecta el dret de les persones discapacitades a beneficiar-se de mesures que garanteixin la seva autonomia, la seva integració social i processional i la seva participació en la vida de la comunitat

CAPÍTOL IV
SOLIDARITAT

Article 27

Dret a la informació i consulta dels treballadors en l'empresa

Caldrà garantir als treballadors o als seus representants, en els nivells adients, la informació i consulta, amb antelació suficient en els casos i condicions previstos en el Dret comunitari i en les legislacions i pràctiques nacionals.

Article 28

Dret de negociació i d'acció col·lectiva

Els treballadors i els empresaris, o les seves organitzacions respectives, de conformitat amb el Dret comunitari i amb les legislacions i pràctiques nacionals, tenen dret a negociar i celebrar convenis col·lectius, en els nivells adients. I a emprendre, en cas de conflicte d'interessos, accions col·lectives por a la defensa dels seus interessos, inclosa la vaga.

Article 29

Dret d'accés als serveis de col·locació

Tota persona té dret d'accés a un servei gratuït de col·locació.

Article 30

Protecció en cas d'acomiadament injustificat

Els treballadors tenen dret a una protecció en cas d'acomiadament injustificat, de conformitat amb el Dret comunitari i amb les legislacions i pràctiques nacionals.

Article 31

Condicions de treball justes i equitatives

1. Tot treballador té dret a treballar en condicions que respectin la seva salut, la seva seguretat i la seva dignitat.
2. Tot treballador té dret a la limitació de la durada màxima del treball i a períodes de descans diaris i setmanals, com també a un període de vacances anuals retribuïdes.

Article 32

Protecció del treball infantil i protecció dels joves en el treball

Està prohibit el treball infantil. L'edat mínima d'admissió al treball no podrà ser inferior a l'edat en què conclou l'escolaritat obligatòria, sense perjudici de disposicions més favorables per als joves i salvades excepcions limitades.

Els joves admesos a treballar han de disposar d'unes condicions de treball adaptades a la seva edat i han de ser protegits contra l'explotació econòmica o contra qualsevol treball que pugui ser perjudicial per a la seva seguretat, la seva salut o el seu desenvolupament físic, psíquic, moral o social, o que pugui posar en perill la seva educació.

Article 33

Vida familiar i vida professional

1. Serà garantida la protecció de la família en els plans jurídic, econòmic i social.
2. A fi de poder conciliar vida familiar i vida professional, tota persona té dret a ser protegida contra qualsevol acomiadament per una causa relacionada amb la maternitat, com també el dret a un permís pagat per maternitat i a un permís parental amb motiu del naixement o de l'adopció d'un nen.

Article 34

Seguretat social i ajut social

1. La Unió reconeix i respecta el dret d'accés a les prestacions de la seguretat social i als serveis socials que garanteixen una protecció en casos com la maternitat, la malaltia, els accidents laborals, la dependència o la vellesa, com també en cas de pèrdua d'ocupació, segons les modalitats establertes pel Dret comunitari i les legislacions i pràctiques nacionals.
3. Tota persona que resideixi i es desplaci dins de la Unió, té dret a les prestacions de seguretat social i als avantatges socials d'acord amb el Dret comunitari i amb les legislacions i pràctiques nacionals.
3. A fi de combatre l'exclusió social i la pobresa, la Unió reconeix i respecta el dret a una ajuda social i a una ajuda d'habitatge per tal de garantir una existència digna a tota aquells que no disposin de recursos suficients, segons les modalitats establertes pel Dret comunitari i les legislacions i pràctiques nacionals.

Article 35

Protecció de la salut

Tota persona té dret a la prevenció sanitària i a beneficiar-se de l'atenció sanitària en les condicions establertes per les legislacions i pràctiques nacionals. En definir-se i executar-se totes les polítiques i accions de la Unió es garantirà un alt nivell de protecció de la salut humana.

Article 36

Accés als serveis d'interès econòmic general

La Unió reconeix i respecta l'accés als serveis d'interès econòmic general, tal com disposen les legislacions i pràctiques nacionals, de conformitat amb el Tractat constitutiu de la Comunitat Europea, a fi de promoure la cohesió social i territorial de la Unió.

Article 37

Protecció del medi ambient

Les polítiques de la Unió integraran i garantiran d'acord amb el principi de desenvolupament sostenible un alt nivell de protecció i del medi ambient i la millora de la seva qualitat.

Article 38

Protecció dels consumidors

Les polítiques de la Unió garantiran un alt nivell dels consumidors.

CAPÍTOL V

CIUTADANIA

Article 39

Dret a ser elector i elegible a les eleccions al Parlament Europeu

1. Tot ciutadà de la Unió Europea té dret a ser elector i elegible en les eleccions al Parlament Europeu en l'Estat membre en el qual resideixi, en les mateixes condicions que els nacionals d'aquest Estat.
2. Els diputats al Parlament Europeu seran elegits per sufragi universal lliure, directe i secret.

Article 40

Dret a ser elector i elegible en les eleccions municipals

Tot ciutadà de la Unió Europea té dret a ser elector i elegible en les eleccions municipals de l'Estat membre en el qual resideixi en les mateixes condicions que els nacionals d'aquest Estat.

Article 41

Dret a una bona administració

1. Tota persona té dret que les institucions i òrgans de la Unió Europea tractin els seus assumptes de manera imparcial i equitativa i dins d'un termini raonable.
2. Aquest dret inclou en particular:
 - el dret de tota persona a ser escoltada abans que sigui presa en contra seva una mesura individual que l'afecti desfavorablement;
 - el dret de tota persona a accedir a l'expedient que l'afecti, dins del respecte dels interessos legítims de la confidencialitat i del secret professional i comercial;
 - l'obligació que incumbeix a l'administració de motivar les seves decisions.
3. Tota persona té dret a la reparació per la Comunitat dels danys causats per les seves institucions o pels seus agents en l'exercici de les seves funcions, d'acord amb els principis generals comuns als Drets dels Estats membres.
4. Tota persona podrà dirigir-se a les institucions de la Unió en una de les llengües dels Tractats i haurà de rebre una resposta en aquesta mateixa llengua.

Article 42

Dret d'accés als documents

Tot ciutadà de la Unió o tota persona física o jurídica que resideixi o tingui el domicili social en un Estat membre té dret a accedir als documents del Parlament Europeu, del Consell i de la Comissió.

Article 43

El Defensor del Poble

Tot ciutadà de la Unió o tota persona física o jurídica que resideixi o tingui el seu domicili social en un Estat membre té dret a sotmetre al Defensor del Poble de la Unió els casos de mala administració de les institucions o òrgans comunitaris, amb exclusió del Tribunal de Justícia i del Tribunal de Primera Instància en l'exercici de les seves funcions jurisdiccionals.

Article 44

Dret de petició

Tot ciutadà de la Unió o tota persona física o jurídica que resideixi o tingui el domicili social en un Estat membre té dret a accedir als documents del Parlament Europeu

Article 45

Llibertat de circulació i de residència

1. Tot ciutadà de la Unió Europea té dret a circular i residir en el territori dels Estats membres

2. De conformitat amb allò que disposa el tractat constitutiu de la Comunitat Europea, es podrà concedir la llibertat de circulació als nacionals de tercers països que resideixin legalment en el territori d'un Estat membre.

Article 46

Protecció diplomàtica i consular

Tot ciutadà de la Unió Europea podrà acollir-se, en el territori d'un tercer país en el qual no estigui representat l'Estat membre del qual sigui nacional, a la protecció de les autoritats diplomàtiques i consulars de qualsevol Estat membre, en les mateixes condicions que els nacionals d'aquest Estat.

CAPITOL VI

JUSTÍCIA

Article 47

Dret a la tutela judicial efectiva i a un jutge imparcial

1. Tota persona els drets i llibertats de la qual, garantits pel Dret de la Unió, hagin estat violats té dret a la tutela judicial efectiva.

2. Tota persona té dret que la seva causa sigui oïda equitativament i públicament i dins d'un termini raonable, per un jutge independent i imparcial, establert prèviament per la llei. Tota persona podrà fer-se aconsellar, defensar i representar.

3. Serà prestada assistència jurídica gratuïta als qui no disposin de recursos suficients sempre i quan aquesta assistència sigui necessària per a garantir l'efectivitat de l'accés a la justícia.

Article 48

Presumpció d'innocència i dret a la defensa

1. Tot acusat és presumit innocent fins que la seva culpabilitat hagi estat legalment declarada.

2. Serà garantit a tot acusat el respecte dels drets de la defensa.

Article 49

Principis de legalitat i de proporcionalitat dels delictes i de la pena

1. Ningú no podrà ser condemnat per una acció o una omisió que, en el moment en què hagi estat comesa, no constitueixi una infracció segons el Dret nacional o el Dret internacional. Igualment no podrà ser imposada una pena més greu que aquella aplicable en el moment en què la infracció hagi estat comesa. Si, amb posterioritat a aquesta infracció, la llei disposa una pena més lleu, aquesta haurà de ser aplicada.

2. Aquest article no impedirà el judici i el càstig d'una persona culpable d'una acció o una omisió que, en el moment de la seva comissió, fos constitutiva d'un delictes segons els principis generals reconeguts pel conjunt de les nacions.

3. La intensitat de la pena no haurà de ser desproporcionada en relació amb la infracció.

Article 50

Dret a no ser acusat o condemnat penalment dues vegades pel mateix delictes

Ningú no podrà ser acusat o condemnat penalment per una infracció respecte de la qual ja hagi estat absolt o condemnat en la Unió mitjançant sentència ferma d'acord amb la llei.

CAPÍTOL VII

DISPOSICIONS GENERALS

Article 51

Àmbit d'aplicació

1. Les disposicions d'aquesta Carta estan dirigides a les institucions i òrgans de la Unió, tot respectant el principi de subsidiaritat, com també als Estats membres quan apliquen el Dret de la Unió. Per tant,

aquests respectaran els drets, observaran els principis i en promouran l'aplicació segons les seves respectives competències.

2. Aquesta Carta no crea cap competència ni cap missió nova per a la Comunitat ni per a la Unió i no modificarà les competències i missions definits pels Tractats.

Article 52

Abast dels drets garantits

1. Qualsevol limitació de l'exercici dels drets i llibertats reconeguts per aquesta Carta haurà de ser establerta per la llei i respectar el contingut essencial dels esmentats drets i llibertats. Només es podran introduir limitacions tot respectant el principi de proporcionalitat, quan siguin necessàries i responguin efectivament a objectius d'interès general perseguits per la Unió, o a altres interessos legítims en una societat democràtica o a la necessitat de protecció dels drets i llibertats dels altres.

2. Els drets reconeguts per aquesta Carta que tonen el seu fonament en els Tractats comunitaris o en el Tractat de la Unió Europea seran exercits en les condicions i dins els límits que aquesta determinen.

3. En la mesura en la qual aquesta Carta contingui drets que corresponguin a drets garantits pel Conveni Europeu per a la Protecció dels Drets Humans i de les Llibertats Fonamentals, el seu sentit i abast seran iguals als que els confereix aquest Conveni a no ser que aquesta Carta garanteixi una protecció més elevada o més extensa.

Article 53

Nivell de protecció

Cap de les disposicions d'aquesta Carta no podrà ser interpretada com limitadora o lesiva dels drets humans i de les llibertats fonamentals reconeguts, en el seu respectiu àmbit d'aplicació, pel Dret Internacional i els convenis internacionals dels quals són part la Unió, la Comunitat o els Estats membres, i en particular el Conveni Europeu per a la Protecció dels Drets Humans i de les Llibertats Fonamentals, com també per les constitucions dels Estats membres.

Article 54

Prohibició de l'abús de dret

Cap de les disposicions d'aquesta Carta no podrà ser interpretada en el sentit que impliqui un dret qualsevol a dedicar-se una activitat o a realitzar un acte que tendeixi la destrucció dels drets o llibertats reconeguts en aquesta Carta o a limitacions més àmplies d'aquests drets i llibertats que les previstos a aquesta Carta.